

PYSÄKILLÄ

Kokemuksia lyhytelokuvan tekemisestä

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU

Viestinnän koulutusohjelma

Elokuva- ja – TV – ilmaisun osasto

Pysäkki – lyhytelokuva

Kevät 2007

Timo Eemeli Nissi

TIIVISTELMÄ

Lahden ammattikorkeakoulu, Muotoiluinstituutti
Viestinnän koulutusohjelma

TIMO EEMELI NISSI

Elokuva – ja TV – ilmaisun oppiennäytetyö, suuntauksena kuvaus, 32 sivua, 3 liitesivua.

Kevät 2007

Tämä opinnäytetyön kirjallinen osuus käsittelee lyhytelokuvan tekoa opiskelija tuotannossa kuvaajan näkökulmasta. Käytännön osuutena tuotettu lyhytelokuva kuvattiin keväällä 2006 Lahden ympäristössä sekä Mäntsälässä.

Teos käy läpi elokuvan teon eri vaiheet kuvaajan näkökulmasta työpäiväkirjana toimivan selostuksen kautta.

Kuvaaja osallistuu elokuvan teossa useaan työvaiheeseen: Esituotantoon, kuvauksiin ja jälkituotantoon. Hänen vastuullaan on elokuvan kuvalliset ratkaisut ja niiden toteuttaminen. Hänen työnsä on taiteellisesti päävastuullista.

Tämä kirjallinen osuus on käytännön osuuden arviointia ja siinä ilmenneiden ongelmien ratkaisua

Avainsanat: Lyhytelokuva, kuvaus, elokuvaus, kuvaaja. opiskelijaelokuva, video, DV, Mini 35, Lahti, Mäntsälä

ABSTRACT

Lahti University of Applied Sciences, Institute of Design
Visual Communication

TIMO EEMELI NISSI

Film and Television department, final work on cinematography, 32 pages, 3
appendices

Spring 2007

This theoretical part of my final work is about making films in student productions as cinematographers' point of view. As a practical part, there was a short film made on spring 2006 in the city of Lahti and Mäntsälä.

The final work includes all the phases that cinematographer involves in short film making. This work is made by means of work diary.

In film making cinematographer takes part in pre-production, production and post-production. He is in charge of all the visual decisions and how to make those in practise.

Theoretical part of the final work is estimating the practical part of the work.

Key words: Short film, cinematographer, DP, DOP, student film, video, DV, Mini
35. Lahti, Mäntsälä

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	4
1. 1. Opinnäytetyö Elokuva ja TV – ilmaisun osastolla.....	4
1.2 Kuvaajan rooli.....	6
1.3 Kuvausopiskelijan valmiudet.....	6
1.4 Oppilaiden tukea tarvitaan.....	7
1.5 Ammattikorkea ja tuotanto.....	8
2. LÄHTÖKOHDAT & SUUNNITTELU	
2.1 Valmistavat keskustelut.....	9
2.2 Lähtökohdat.....	10
2.3 Kuvakäsikirjoitus.....	11
2.3.1 Omat pyrkimykseni.....	12
2.4 Kuvauspaikat.....	13
2.5 Kuvauskalusto.....	14
2.6 Kuvaus ryhmän kokoaminen.....	15
2.7 Muuta – Aikataulutus, lavastus ja puvustus.....	16
3. KUVAUKSET.....	17
3.1 – Lauantai, 1.kuvaus päivä.....	17
3.2 – Sunnuntai, 2. kuvauspäivä.....	19
3.3 - Maanantai, 3. kuvauspäivä.....	20
3.4 – Tiistai, 4. kuvauspäivä.....	23
3.5 – Torstai, 5. kuvauspäivä.....	24
4. JÄLKITUOTANTO.....	26
5. YHTEENVETO.....	27
5.1 Yleisesti.....	27
5.2 Kuvauspaikalla.....	28
5.3 Tekninen osuus.....	29
5.4 Taiteellinen.....	30

5.6 Tuotanto.....31

1. JOHDANTO

1. 1. Opinnäytetyö Elokuva ja Tv – ilmaisun osastolla

Koulumme nelivuotinen koulutus huipentuu viimeisen vuoden aikana opinnäytetyöhön, joka on lähes poikkeuksetta fiktiivinen tai dokumentaarinen lyhytelokuva. Vuosikurssin sisällä oppilaat suuntautuvat viiteen eri päävastuu alueeseen (Ohjaus, kuvaus, leikkaus, käsikirjoitus, äänisuunnittelu) ja tekevät oman opinnäytetyönsä toimimalla kyseisissä lyhytelokuvissa suuntautumisen mukaan. Näin ollen oppilaat tekevät opinnäytetyön ryhmissä ja yhdestä elokuvasta tulee useamman opinnäytetyö, oman osa-alueensa näkökulmasta tehtynä. Vuosittain osastoltamme valmistuu 2-4 lyhytelokuvaa ja ne pyritään tuottamaan yhteistyössä Yleisradion kanssa.

Käytännössä oppilaat, usein ohjaajat, pyrkivät käsikirjoituksillaan saamaan YLE:n kiinnostumaan projektista ja siten osallistumaan tuotantoon. Käsikirjoituksia aletaan ideoimaan ja joskus myös kirjoittamaan kolmannen vuosikurssin keväänä. Neljännen vuoden syksynä ne tulisi olla siinä vaiheessa, että niitä voidaan tarjota YLE:lle. Mitä aikaisemmin ne ovat valmiina, sitä aikaisemmin mahdollinen tuotanto saadaan käyntiin ja kaikki elokuvat toteutettua kyseisen vuoden aikana. YLE saa vaihtokaupassa parhaimmillaan lähes ammattimaisia lyhytelokuvia polkuhinnoin ja koulu saa rahaa toteuttaa lyhytelokuvat.

Yhteistyö Yleisradion kanssa antaa ammattimaisen kosketuksen opinnäytetyölle ja erottaa siten muista elokuva – ja TV – osaston töistä. Vaikka osasto panostaa ammattinäyttelijöihin toisen vuosikurssilta lähtien, on opinnäytetyönä tehtävä lyhytelokuva on ensimmäinen kerta, kun oppilaat saavat ulkopuolista rahoitusta ja siten myös lisää vastuuta elokuvalleen. Opinnäytetyö on ensimmäinen lyhytelokuva, jota ollaan viemässä koulun ulkopuolelle ja samalla ensimmäinen kokemus oman elokuvan levittämisestä. Yleisradio näyttää rahoittamansa

lyhytelokuvan televisiossa ja sitä pyritään saamaan myös lyhytelokuvafestivaaleille, niin kotimaisille kuin ulkomaisille. Lisäksi elokuvia varten järjestetään kaksi omaa näytöstä niin Lahdessa kuin Helsingissäkin, jonne pyritään saamaan niin lehdistöä kuin alan ihmisiä.

Opiskelijoille opinnäytetyö toimii väliportaana ammattielämään, työnäyte ammattilaisnäyttelijöiden ja ulkopuolisen rahoittajan kanssa, joka mukailee ammatillista elokuvatuotantoa ja sen eri vaiheita. Se sisältää käsikirjoittamisen, esituotantovaiheen, varsinaisen tuotannon eli elokuvan kuvaukset sekä jälkituotannon. Myös elokuvan levitys on osa elokuvan tekoa, jonka vastuu kuuluu yleisesti tuotantoyhtiölle tai erilliselle levittäjälle.

Opinnäytetyön odotukset ovat lähes poikkeuksetta korkealla. Sen toivotaan menestyvän alan festivaaleilla, toimivan kulkukorttina mahdollisiin jatko-opintoihin tai auttavan seuraavan, ammattimaailmassa tapahtuvan, projektin toteuttamisessa.

"Valmistuttuaan opiskelija voi sijoittua elokuva-, tv- ja av-alalle erilaisiin tehtäviin, kuten kaupalliseen tai taiteelliseen elokuva- ja tv-ohjelmatuotantoon, alan yrittäjäksi tai itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi".

Lahden ammattikorkeakoulusta tulisi joka vuosi valmistua 10 -11 medianoomia, joilla olisi riittävät tieto – ja taitotasot toimiakseen elokuva- ja TV- alalla ammattilaisena. Koska koulussa opetetaan päävastuualueita, tulisi näiden olla myös opiskelijoiden pääasialliset toimenkuvat ammattimaailmassa, tai ainakin se mihin he tähtäävät.

Tämä teos on kuvaus elokuvanteosta Lahden ammattikorkeakoulussa, selonteko ja arviointi kuvaajan ammattivalmiuksista. Tämä tapahtuu oman opinnäytetyöni, keväällä 2006 kuvatun Pysäkki – elokuvan, kautta. Kuvaajan näkökulma hahmottuu tämän teoksen toisessa osuudessa, joka on työpäiväkirja – tyyppinen selostus kyseisen lyhytelokuvan tekemisestä.

1.2 Kuvaajan rooli

Elokuvaaja on ns. taiteellisesti päävastuullinen henkilö, eli hän vastaa kuvallisen puolen valinnoista ja on kamera – ja valo-osaston korkein vastuunkantaja.

Taiteelliseen puoleen liittyy olennaisesti myös käytäntö ja kuvaajan on pystyttävä suunnittelemaan taiteelliset visiot myös käytännössä mahdollisiksi.

Taiteellisella puolella kuvaaja toimii ohjaajan oikeana kätenä ja he yhteistyössä suunnittelevat elokuvan kuvalliset ratkaisut. Niiden toteuttamisessa kuvaaja tekee yhteistyötä niin valaisijan, lavastajan, puvustajan kuin maskeeraajan kanssa ja näin hyvään ammattitaitoon liittyy myös ryhmässä työskentely ja johtamistaidot.

Varsinaiseen kuvaajan ammattiin liittyy useita tehtäviä, kuten liitteestä 1, näemme. Opintojen aikana ei aina ole mahdollista perehtyä jokaiseen osa-alueeseen vaan niiden omaksuminen tulee kokemuksen myötä.

1.3 Kuvausopiskelijan valmiudet

Lahden ammattikorkeakoulussa ei ole varsinaista kuvauksen linjaa vaan suuntautumisvaihtoehto. Ensimmäiset kaksi vuotta oppilaat opiskelevat elokuva-alaa yleisluontoisesti ja jokainen saa täten perusvalmiudet ja opetuksen kuvaamisesta. Kahtena jälkimmäisenä vuotena oppilaat suuntautuvat haluamaansa osa-alueeseen. Se tarkoittaa käytännössä, että he toimivat näissä toimenkuvissa harjoituselokuvien aikana, mutta käyvät samoilla kursseilla. Kurssit ovat siis vuosikurssikohtaisia, eivät toimenkuvakohtaisia.

Opintojen ohella oppilas suorittaa yleensä työharjoittelun suuntautumistaan vastaavassa työpaikassa tai siihen liittyvässä. Esim. kuvausopiskelija voi suorittaa työharjoittelunsa valoharjoittelijana, jolloin hänellä on mahdollisuus oppia valaisuun liittyviä käytännön asioita. Työkokemuksen lisäksi oppilaan oma mielenkiinto ja vapaa-ajan aktiivisuus antavat hänelle pohjan opinnäytetyön tekemiseen.

1.4 Oppilaiden tukea tarvitaan

Opinnäytetyötään tekevien lisäksi elokuvan teko vaatii suuren joukon muuta työryhmää. Normaalisti jokainen vuosikurssin sisällä osallistuu jokaiseen opinnäytetyöhön auttamaan luokkatovereitaan. Näin ollen yhden elokuvan työryhmästä olisi noin puolet kasassa (työryhmän koko normaalisti 12 – 25). Monesti opinnäytetöiden aikataulut menevät kuitenkin päällekkäin, mikä karsii joukosta muutaman henkilön. Toisinaan puolet. Esim. ohjaajat tekevät oman opinnäytetyönsä ennakkosuunnittelua juuri luokkatoverinsa kuvausten aikana tai yhtä elokuvaa juuri leikataan toisen kuvausten aikana. Loput työryhmästä kootaan suurimmaksi osaksi osaston alemmilta vuosikursseilta. Tiettyihin toimenkuviin, kuten puvustaja, maskeeraaja ja lavastaja, pyritään usein saamaan osaston ulkopuolelta kyseistä ammattia opiskelevia henkilöitä.

Työryhmä sisältää erilaisia toimenkuvia aina päävastuullisista ja assistenteista avustajiin (kts. Taulukko #1). Vaikka lyhytelokuvan kuvausryhmä on karsitumpi versio pitkän elokuvan tuotantoryhmästä, sisältää se useita toimenkuvia, joita ei Lahden ammattikorkeakoulussa opeteta. Nämä ovat kuitenkin välttämättömyys elokuvan tekemiselle (esim. catering = muonitus, runner = juoksupoika, rekvisitööri, järjestäjä) ja niitä hoitamaan on löydettävä henkilöt. Käytännössä nämä henkilöt tekevät elokuvien teon mahdolliseksi ja heidän ansiostaan päävastuulliset voivat keskittyä siihen osa-alueeseen, joka on heidän vastuullaan.

Jos opinnäytetyötään tekevät henkilöt eivät löydä tarvitsemiinsa toimenkuviin henkilöitä, joutuvat he itse hoitamaan kyseisen toimenkuvan tehtävät. On yleistä, että päävastuulliset hoitavat tiettyssä määrin toimenkuvia, joihin ammattimaailmassa olisi palkattu oma henkilö.

Taulukko # 1: Suomalaisen elokuvien palkkataulukot ja toimenkuvien jakautuminen / TeMe (1.6.2006)

Palkkaryhmä I - Tuotannossa avustava työ

esim. autonkuljettaja, tuotantoapulainen, kuvausapulainen

Palkkaryhmä II - Alemman assistenttitason työ

esim. järjestäjän, maskeeraajan, lavastajan, valaisijan assistentti

Palkkaryhmä III - Ylemmän assistenttitason työ

esim. apulaislavastaja, maskeeraaja, kamera-assistentti, puvustaja, kameramies, rekvisitööri, kuvakoostaja, studio-ohjaaja, kuvanauhoittaja, tuotantosihteeri, kuvaussihteeri, valomies, leikkaajan assistentti, ääniassistentti

Palkkaryhmä IV - Toteuttava ja taiteellinen työ

esim. apulaisohjaaja, lavastaja, B-kuvaaja, roolittaja, editoija, tuotantopäällikkö, inserttikuvaaja, valaisija, järjestäjä, äänileikkaaja, kuvauspäällikkö, äänittäjä

Palkkaryhmä V - Taiteellisesti päävastuullinen työ

esim. ohjaaja, leikkaaja, pääkuvaaja, pukusuunnittelija, koreografi, tuottaja, lavastaja, äänisuunnittelija

1.5 Ammattikorkea ja tuotanto

Oppilaiden vastuulla on pääasiallisesti tuotannon pyörittäminen, koulun toimiessa ns. vastaavana tuottajana. Tämä tarkoittaa, että oppilaat itsenäisesti mm. etsivät kuvauspaikat ja hoitavat niihin tarvittavat luvat, castaavat (=roolittavat) näyttelijät ja järjestävät kuvausaikataulut tuotantoa varten. Koulun vastuulla ovat kaikki sopimukset ja rahan käyttö.

EXECUTIVE IN CHARGE OF PRODUCTION

AKA: Executive Producer

Vastaa tuotannon kokonaisuudesta, mutta ei ole tekemisissä

kuvausten teknisten asioiden kanssa. Tavallisesti "executive

producer" hoitaa liiketoimintaan ja tekijänoikeuksiin (juridiikkaan)

liittyviä asioita.

- Elokuvan taju -

Ammattikorkeakoulu toimii opinnäytetöissä tuotantoyhtiönä, se mahdollistaa oppilaiden elokuvan teon tarjoamalla rahoituksen, työtilat sekä kaluston. Samaan aikaan se toimii myös koululaitoksena, jonka rakenne ja asioiden hoitotavat

poikkeavat tuotanto yhtiöiden tavasta toimia. Tämä aiheuttaa toisinaan turhaa sekaannusta mm. käytännön järjestelyissä ja rajoitteissa.

Oppilaiden käsikirjoitukset on saatava myytyä, jotta ne pystyttäisiin toteuttamaan, sillä Lahden ammattikorkeakoulu tarjoaa 500 euroa opinnäytetyön tekemiseen. Rahoituksen epävarmuus luo paineita opiskelijoille, sen varmistuminen voi pitkittää tuotannon käynnistämistä ja jopa estää suunniteltujen elokuvien teon. Rahoituksen haku tapahtuu oppilaiden laatiman budjetin pohjalta, joka selvittää elokuvan kustannukset. Itse rahoitus neuvotteluihin ei oppilailla ole asiaa.

2. LÄHTÖKOHDAT & SUUNNITTELU

2.1 Valmistavat keskustelut

Olin alun perin mukana käsikirjoituksen ideoinnissa syksyllä 2005, kun Antilla oli ensimmäiset versiot kirjoitettuna ja niiden kehittäminen tuotti hänelle ongelmia. Näkemyksemme eivät tuolloin kohdanneet ja pyrin olemaan poissa Antin tieltä. Yrittäessämme keskustella käsikirjoituksesta, en ymmärtänyt mitä Antti tekstillään hakee, joten en halunnut turhaan häiritä häntä omilla ajatuksillani. Ilmari Aho, joka kuuluu kaveri porukkaamme, oli tuolloin mukana ja he jatkoivat Antin kanssa käsikirjoittamista. Lopulta käsikirjoitus valmistui ja Ahon avustuksella siitä tuli selkeämpi ja tajuttavampi. Käsikirjoitus vaikutti lupaavalta ja se oli hyvä lähtökohta onnistuneelle elokuvalla.

Antin ollessa ohjaaja, projektin johto oli pääasiallisesti hänen kädessään. Edellisinä vuosina ohjaajille oli langennut liiankin suuri vastuun koko tuotannosta ja jokaisen jaksamisen kannalta päätimme jakaa tuotannon tasaisemmin päävastuullisen kesken. Näin ollen Antti huolehtisi esituotannon aikana näyttelijöiden roolittamisesta, Jasmiini leikkaajana hoitaisi tuotantoon liittyviä asioita ja minun tuli hoitaa kuvauspaikat sekä muutamia järjestely seikkoja. Selkeän pelisäännön teimme myös sen suhteen, että olimme tekemässä lyhytelokuvaa, emme opinnäytetyötämme.

Ennen opinnäytetyön tekoa olimme Pirisen kanssa keskustelleet lyhytelokuvan tekemisestä. Keskustelut olivat vapaamuotoisia ns. kaverikeskusteluja, mutta niiden kautta tuli selväksi oman opinnäytetyömme lähtökohdat. Mihin mielestämme lyhytelokuvissa on tärkeää ja mihin tulisi panostaa. Mitä rajoitteita koulumme puolesta tulisi ja kuinka niistä selviäisimme.

2.2 Lähtökohdat

Näimme tärkeäksi panostaa elokuvan (kuvalliseen) laatuun, tarinan muotoon, pätevään työryhmään, elokuvan sisältöön sekä kuvaamiseen aidoissa lokaatioissa.

Hyvän lyhytelokuvan tulisi mielestämme näyttää laadukkaalta ja se tulisi kuvata mielellään filmille. Filmille kuvattuna elokuva näyttää niin väreiltään kuin resoluutioltaan tarpeeksi laadukkaalta, kun sitä joudutaan heijastamaan suurelle kankaalle. Myös filmille kuvattaessa on tekotapa paljon rauhallisempi ja on tiedettävä mitä tekee. Tämä auttaa niin elokuvan suunnitteluun, toteutukseen kuin tuotannon rullaavuuteen. Ei ole esim. mahdollista ottaa 5-6 ottoa jokaisesta kuvasta vaan on tiedettävä mitä haluaa ja mikä on tarpeeksi. Useat otot usein kuluttavat näyttelijöitä ja työryhmää, mikä ei kuvauksien jatkuessa ole materiaalin laadulle hyväksi. Antin kirjoittamasta käsikirjoituksesta oli muodostunut lähes 20min lyhytelokuva ja jo suunnittelu vaiheessa epäilimme suuresti filmille (16mm) kuvaamista.

Tärkeä seikka lyhytelokuvan tekemisessä on pätevä työryhmä ja sen hankkimisessa yritimme noudattaa seuraavia prioriteetteja. Toivoimme työryhmän koostuvat osaavista, motivoituneista ja kuvauksissa asiaansa keskittyvistä henkilöistä. Ensisijaisesti pyrimme saamaan eri tehtäviin työkokemusta ja asennetta omaavia henkilöitä. Koimme tämän olevan tärkeää myös henkilölle, joka ottaa jonkin vastuu alueen omakseen. Toimenkuvasta ei saa muodostua pakkopullaa, joka on haitallista niin tuotannolle kuin henkilölle itselleen.

Elokuvan muotoon liittyvät asiat olivat pitkälti Antin omia tulkintoja lyhytelokuvista ja ne perustuivat koulussa, festivaaleilla ja DVD:ltä nähtyihin lyhytelokuviin. Parhaiten tuntuivat toimivan rakenteen omaavat, ytimekkäät ja nopeasti asiaan menevät lyhytelokuvat, joissa oli muutamia henkilöähahmoja. Tarinassa oli oltava myös sisältöä, joka monissa ulkomaalaisissa elokuvissa oli kateissa. Lyhytelokuva pystyy olemaan myös koskettava, vaikkei se kestopa takia pystykään kamppailemaan pitkien näytelmäelokuvien tasolle. Pelkät hauskat tarinat kyllästyttävät nopeasti ja niitä on nähty liian monta.

Päätimme kuvata oman opinnäytetyömme aidoissa lokaatioissa, sillä studioon lavastetut tilat näyttävät osastollamme lähes poikkeuksetta lavasteilta. Kun ei ole rahaa, taikka ammattitaitoa lavastaa, on turha miettiä sitä. Toki se ei elokuvan luoteeseenkaan olisi sopinut.

2.3 Kuvakäsikirjoitus

Virallinen yhteistyömme alkoi kuvakäsikirjoituksesta. Kävimme Pirisen kanssa käsikirjoituksen läpi suullisesti, tarkoituksena tutustua siihen, miten Antti elokuvan näkee. Mikä on kohtauksen tunnelma ja näkökulma? Mihin painotetaan ja mitä katsojan tulisi kohtauksesta ymmärtää. Tapasimme parin viikon aikana muutamaaan otteeseen, jonka aikana kuvakäsikirjoitus hioutui lähelle toivottua. Lopulliset päätökset teimme kuvauspaikkojen varmistuttua.

Itse koen tärkeäksi miettiä elokuvaa kokonaisuutena, miltä se tulee näyttämään leikkauksen, äänen ja musiikin kanssa. Vaikka lopullista äänimaisemaan / leikkausta ei voi nähdä, on hyvä tiedostaa ohjaajan pyrkimykset niiden käytöstä. Esim. jos ohjaajan käyttämä musiikki tuo kohtaukseen dynamiikkaa, on kuvaus (ja leikkaus) suhteutettava sen mukaan. Näin on mahdollista välttää tiettyjen asioiden yli korostamista ja lisätä hienovaraisuutta.

Olimme puhuneet Antin kanssa elokuvan kuvaustavasta. Lähdimme tekemään kuvakäsikirjoitusta peri amerikkalaiseen elokuvakerronnan tyyliin, jossa kohtauksissa on MASTER eli laajempi, kohtauksen kattava, kuva ja esiintyvien

henkilöiden yksittäiskuvat. Suunnittelun lähtökohtana oli, että tarina on pääasiassa päähenkilö Jannen näkökulmasta ja katsoja tietää yleisesti ottaen yhtä paljon kuin hän. Elokuvan juoni mahdollistaa suurta kuvakerronnan vaihtelua erityyppisistä kohtauksista johtuen. On matkan tekokuvia, Jannen subjektiivista näkymää sekä jännitystä nostattavia kohtauksia. Haasteellisena koimme myös tarinan rakenteen, jossa voidaan nähdä kaksi lopetusta. Tämä kaikki olisi sovitettava kokonaisuudeksi ja niin, ettei kuvakerronnassa käytetyt tehokeinot paistaisi läpi vaan ne olisivat huomaamattomia.

Erityisenä haasteena oli myös ajankäyttö. Kuinka kauan pystyisimme käyttää kuhunkin kohtaukseen aikaa. Varsinkin elokuvan loppupuolella, kun Janne on luopunut kustostaan Kaukoa kohtaan huoltoasemalla, on elokuvan loppuun vielä paljon aikaa ja se pitäisi kertoa mahdollisimman ekonomisesti.

2.3.1 Omat pyrkimykseni

Itselläni oli elokuvaa suunniteltaessa muutamia lähtökohtia, jotka olivat edellisissä harjoitustöistäni ja näkemistäni elokuvista jäänyt askarruttamaan.

Kuvakokoja toivoin pääseväni käyttämään monipuolisesti, varsinkin laajemman pään kuvakoot ovat melko harvinaisia niin omissa harjoitus töissäni kuin Suomalaisissa elokuva tuotannoissa yleensä. Puoli ja lähikuvat ovat korostuneet ja niiden käyttö on systemaattista joka kohtauksessa. Tarkoitukseni oli tuottaa monipuolista kuvakerrontaa ja kuvata elokuva valkokangas mielessä, jolloin kuvat ovat monesti aavistuksen laajempia kuin Tv – tuotantojen vastaavat kuvat.

Pyrin kuuntelemaan Antin pyrkimyksiä mahdollisimman paljon ja haarukoimaan vaihtoehtoja häntä eniten tyydyttävimmän. Eri vaihtoehtoja keskustelemalla pystyi hahmottamaan mitä toinen ajaa kohtauksella takaa.

2.4 Kuvauspaikat

Kuvakäsikirjoittamisen lomassa etsin kuvauspaikkoja Lahdesta, Antti etsi näyttelijöitä ja teki Jasmiinin kanssa tuotanto puolta. Elokuvan suunnittelusta muodostui täysipäiväistä ja tulin huomaamaan, että sen tekoon tarvittiin huomattava määrä energiaa. Yllättävän paljon aikaa meni myös käytännön järjestelyihin ja sellaisten asioiden hoitamiseen, joita ei voi kutsua "elokuvan tekemiseksi".

Antilla oli tarkka näkemys kuvauspaikkojen vaatimuksista ja soveltuvuudesta elokuvaan, joka on tärkeää. On hyvä ymmärtää minkälainen on hyvä kuvauspaikka. Esteettisyyden ja elokuvaan soveltavuuden lisäksi on mietittävä käytännön asioita ja punnittava niiden painoarvo suhteessa elokuvan ulkoasuun. Monesti, varsinkin sisällä taloissa ja rakennuksissa kuvattaessa tilat ovat pienet ja ahtaat kuvaamiseen. Vaikka kuvauspaikka saattaa näyttää tilavalta, tulee siitä pieni jos siellä on tarkoitus kuvata. Kameran ja näyttelijän välissä on monesti 1-5 metriä väliä, eikä yhdestä kerrostaloasunnosta välttämättä montaa tämmöistä kamerapaikkaa löydy. Pitää myös huomioida logistiikka ja muut elokuvan tekoon tarvittavat tilat, joita voivat tarvita esim. puvustus-, rekvisiitta- ja maskeerausosasto.

Suurimpana haasteena koimme huoltoaseman löytymisen, jonka tulisi olla persoonallinen. Suurin osa vanhoista huoltoasemista oli kuitenkin suljettu, uudet taas kuuluvat usein suurempaan huoltoasema ketjuun ja ovat liian steriilejä. Kävin kuvaamassa 5-6 huoltoasemaa Lahden ympäristöstä. Tuohon aikaan Jasmiini sattui käymään Mäntsälässä ja ilmoitti meille siellä olevasta kahvilasta, joka aikaisemmin ollut huoltoasema. Siitä tuli myös elokuvan kuvauspaikka.

Päähenkilön asunnoksi kelpaavaa kuvauspaikkaa etsiessäni kiersin Suur-Lahden alueella muutaman kerran ja jätin postilaatikoihin ”Etsimme kuvauspaikkaa” – tyyliä lappuja. Meihin otti yhteyttä n. 5 ihmistä, joiden luona kävimme. Viimeinen paikka jossa kävimme, oli elokuvaan päätyynyt talo.

2.5 Kuvauskalusto

Meidän olisi tuotettava mahdollisimman laadukasta kuvaa videolle. Olimme molemmat olleet alan tuotannoissa, joissa oli käytetty eräänlaista adapteria, jota käyttämällä videokameraan voi kiinnittää 35mm:n filmikameran objektiiveja ja kuva vastaa 35mm filmikameran optiikka. Koimme sen tuovan elokuvaan oikeanlaisen ja toivotun ilmeen.

P + S Technicsin Mini 35 – adapter on laite, joka kiinnitetään tavalliseen videokameran eteen, siihen voi kiinnittää niin 35mm elokuvakameran objektiivit kuin muutkin tarpeelliset lisälaitteet. Esim. Follow focus (=seurantatarkennus), jonka avulla objektiivien tarkennus onnistuu tarkasti ja ammattimaisesti. Adapteriin kiinnitetty kamera kuvaa sen sisällä pyörivää mattalaisia, joka vastaa 35mm kameran porttia. Näin ollen saadaan videokameran optiikka näyttämään 35mm kameran optiikalta. Suuri etu 35mm optiikan käytössä on mattalasin koko, joka on suurempi kuin videokameroissa ja mahdollistaa suuremman syväterävyyden sekä luonnollisemman perspektiivin.

Pienemmissä videokameroissa on kaksi valitettavaa puutetta, jotka rajoittavat elokuvan tekoa suuresti. Suurin puute on, että pienemmät videokamerat käyttävät ns. magneettista tarkennusrengasta, jolloin kameran objektiivistä ei voi lukea tarkennusetäisyyttä eikä saati sujuvasti tarkentaa. Halvat objektiivit tekevät myös selviä polttovälin muutoksia, jos tarkennus vaihtuu kuvan aikana suuresti. Esim. jos etualalta vaihdetaan tarkennuspiste taka-alalle. Tämä näyttää kuvassa tökeröltä ja vieraannuttavalta, kuva näyttää ”pumppaavan”. Tehdessämme koulumme erästä harjoitustyötä toisella vuosikurssilla, havaitsimme kyseisen ongelman koulumme kamerassa.

Valitsimme Panasonicin AG DVX 100a kameran, sillä se mahdollistaa aidon progressiivisen kuvan tekemisen. Kameran tuottama jälki on miellyttävämpi kuin esim. Sonyn PD 150 – kamerassa, joita koulullammekin on. Progressiivisen kuvan jälki vastaa lähemmäksi filmikameran luomaa kuvaa, sillä se yhdistää kuvausvaiheessa videokuvan kaksi kenttää yhdeksi kuvaksi, joka siirtyy nauhalle. Tämä luo pienen epäterävyyden liikkeeseen, joka näyttää miellyttävämmältä kuin

tasainen kahdesta eriaikaisesta kentästä koostuva kuva. Kameran kuvaama DV – formaatti ei ole paras kankaalle levitetynä.

Päädyimme Panasonicin kameraan, vaikka olimme suunnitelleet kuvaavamme JVC:n GY-HD 100, jonka kuvausresoluution on suurempi(HDV). Emme tuolloin olleet varmoja HDV – formaatin soveltuvuudesta ja sen saama palaute oli ammattilaisten keskuudessa ollut heikkoa. Emme tosin tehneet testejä kyseisellä kameralla.

2.6 Kuvaus ryhmän kokoaminen

Suunnitteluvaiheen aloitimme kolmistaan Antin ja Jasmiinin kanssa, mutta pyrimme mahdollisen nopeasti rekrytoimaan tuotantoon järjestäjän, apulaisohjaajan ja lavastajan. Nämä henkilöt kun ovat tuotannon tärkeimmät elementin käytännön järjestelyjen, toimivuuden ja motivaation kannalta. Ilman heitä emme ehtisi keskittyä olennaiseen vaan aikamme hurautaisi käytännön asioiden hoitamiseen. Kuten muunkin työryhmän valitsemisessa, pyrimme keskustelemaan Antin ja Jasmiinin kanssa ketä ottaisimme tuotantoomme.

Onneksemme saimme rekrytoitua lyhytelokuvaamme päteviä henkilöitä. Järjestäjäksemme pyysimme ensimmäisen vuosikurssin Antti Onkilaa, jolla ei tietojemme mukaan ollut kokemusta asiasta, mutta koimme hänen omaavan asennetta.

Olimme päättäneet hankkia lavastajan osastomme ulkopuolelta ja mikä hoitui lopulta yllättävän kivuttomasti. Hommaan ryhtyi Timo Sulkamo, joka opiskelee sisustusarkkitehdiksi muotoiluinstituutissa ja omasi kokemusta lavastusassistentin tehtävistä pitkässä näytelmäelokuvassa.

Apulaisohjaajaksi pyysimme Heta Partasta, jonka tiesimme olevan tiukka ja hyvä suunnittelemaan. Myös Teemu Koiviston pestäminen kamera-assistentiksi oli ehdoton valinta, sillä hän on toiminut alan tuotannoissa kamera-assistenttina ja on tunnettu osastollamme täsmällisyydestä ja luotettavuudesta.

2.7 Muuta – Aikataulutus, lavastus ja puvustus

Näkemyksemme elokuvan aikataulutuksesta ja kuvauspaikalla toimimisesta olivat Antin kanssa jokseenkin samanlaiset. Vaikka kuvauspaikalla tulisi olla rento ilmapiiri, tulisi siellä käytetty aika käyttää elokuvan tekoon eikä lorvimiseen. Erityisesti opiskelijaelokuvissa, jossa työryhmä ei saa palkkaa eivätkä ylityöt juokse, on tapana venyttää kuvauksia epäinhimillisuuden rajoille. Vaikka elokuvan teko on hauskaa ja nautittavaa, ei ketään opiskelijaa oikeasti haluta olla kuvauspaikalla pidempään kuin on tarve. Varsinkin jos toimenkuvasi on kahvinkeitäminen tai vastaava toimi, jossa et pääse mukaan elokuvan luovaan puoleen. Myös ammattinäyttelijöitä kohtaan, jotka monesti tulevat opiskelijaelokuvaan pilkkahintaan, on väärin seisottaa heitä kuvauspaikalla turhaan.

Lavastuksen suhteen minulla ei ollut paljoa sanottavaa. On vaikea laatia tarkkoja lavastus suunnitelmia, kun lavastukseen varatut rahat ovat olemattomat. Minulla oli muutamia ehdotuksia lavastaja Timo Sulkamolle, joka parhaansa mukaan vastasi niihin. Hänestä oli suuri apu esituotanto vaiheessa. Pystyin luottamaan hänen näkemyksiinsä ja olemaan varma, että hän hoitaisi lavastuksen kuntoon itsenäisesti. Tämä oli helpottavaa ja pystyin keskittymään paremmin työhöni.

Puvustuksesta minulla ei ollut paljoakaan sanottavaa. Halusin vain, ettei päähenkilö Jannen päälle tuleva pitkä takki olisi musta tai tumma. Se ei tulisi kunnolla erottumaan lumisessa maastossa, jossa on suuri kontrasti ja lähes ainoat värit ovat musta ja valkoinen.

Elokuvan suunnittelua vaikeutti huomattavasti rahoituksen epävarmuus, joka viivästytti ja toi epävarmuutta ja turhaa hermoilua kuvausjärjestelyihin. Jouduimme kertaalleen lykkäämään suunniteltua kuvauspäivämäärää sen vuoksi.

3. KUVAUKSET

Sovimme Antin ja koko työryhmän kanssa, että Antti harjoittelisi ja kävisi koko kuvattavan kohtauksen näyttelijöiden kanssa kerran kunnolla läpi. Samalla päävastuulliset seuraisivat mitä tulee tapahtumaan ja tietäisivät valmistautua tulevaan. Harjoituksen jälkeen näyttelijät menivät maskiin ja puvustukseen ja muu työryhmä valmistelisi kohtauksen valmiiksi. Tämän jälkeen emme enää harjoitelleet kohtausta uudestaan, vaikka kamera paikkaa vaihdettaisiin. Koimme tämän selkeän jaon pitävän näyttölemisen raikkaana ja elokuvan tekemisen selkeänä. Pyrimme ottamaan näyttelijät paikoilleen vasta kuvan valmistuttua.

3.1 – Lauantai, 1.kuvaus päivä

Kuvaukset alkoivat huoltoaseman kahvilasta, joka on Mäntsälän lähellä oleva lounaskahvila. Sen pihalla on vanhat, vielä omistajan käytössä olevat bensapumput ja taustalla oleva peltomaisema sopivat elokuvan maailmaan. Kahvila on suurehko kaksikerroksinen hirsitalo, joka soveltui loistavasti elokuvan kuvaamiseen. Toisen kerroksen ruokatila toimi varastona ja oleskelutilana alakerran jäädessä kuvaustilaksi. Koska huoltoasema toimintaa ei enää paikalla ollut, oli meidän lavastettava kahvilan nurkkaukseen huoltoasemilla usein nähtävä "tarvike nurkkaus", joka on vahvasti mukana myös elokuvan käsikirjoituksessa. Viikon loppu oli ainut tilaisuus kuvata, sillä kahvila on arkisin auki ja halusimme kuvausrauhan. Onneksi kahvilan ystävällinen pitäjä pystyi joustamaan aikatauluissaan ja onnistuimme sopimaan kuvaukset viikonlopulle.

Mäntsälä on n. 45km päässä lahdesta ja sinne ajaa puolessa tunnissa. Sinne sijoittuivat kahden kuvauspäivän (La, Su) kuvaukset, joiden järjestäminen oli logistiikan kannalta vaativaa. Koulumme tuotannoissa on usein tapana, mikä tapauskohtaisesti on järkeväkin, ajaa kuvauspaikalle monta kertaa samalla autolla, jotta koko kuvausryhmä saadaan paikan päälle. Tuon mittaista matkaa ei mielellään aja moneen otteeseen saati tuhlaa siihen menevää aikaa vaan jokaiselle on varattava oma paikka. Tuotanto ryhmän ollessa lähes 20 henkinen, tämä

tarkoittaa 5-6 autoa, joihin on mahdutettava kalusto mukaan. Saimme suuren avun tuotanto ryhmän jäseniltä, jotka suostuivat ajamaan omalla autollaan kuvauspaikalle ja samalla ottamaan täyslastin muuta ryhmää. Itse olimme Antin kanssa lainanneet autot sukulaisiltamme opinnäytetyötä varten.

Ensimmäinen päivä ei sujunut ongelmitta. Kuvauksissa ensimmäinen päivä on monesti hankalin ja työnteko on osittain oikean vireen hakemista. Vaikka kaikki toimivat särmästi, hioutuu yhteistyö monesti vasta startin jälkeen. Huoltoasemalle sijoittuvat kohtaukset olivat elokuvan kannalta tärkeät ja näyttelijä työllisesti vaativat: (1)Janne päättää ryhtyä koston ja (2)Jannen keskustelu Kaukon kanssa, jolloin hän päättää luopua koston (=2. käännekohta).

Itselläni oli henkilökohtaisia ongelmia, sillä valaisija Antti Rautavan metodi valaista oli erilainen kuin omani ja käytin turhaa energiaa siihen puuttuessani. Itse pidän siitä, että kuvaaja aktiivisesti johtaa myös valaistusta ja kertoo mitä haluaa, hänen on suunniteltava ja johdettava kuvaus tilanne myös valaisun kannalta järkeväksi. Kuvauspaikalle lähdin esivalaisun kohdalla hortoilemaan valojen kanssa, jotta valaisimen olisi nopeutunut. En kokenut valaistusta aivan samanlaiseksi mitä oli miettinyt, mutta oli liian myöhäistä alkaa keskustelemaan valaistuksesta, joten koetin vain elää asian kanssa.

Valitettava tekninen ongelma liittyi kameraan, joka tuntui omituisesti "pätkivän". Muutaman oton aikana tuntui kuin kuvassa olisi muutama frame jäänyt väliin. Havaitsimme tämän tapahtuvan kameran panoroinneissa tai vastaavissa liikkeissä ja yritimme ottaa yhteyttä vuokraamon, josta kameran vuokrasimme. Kamera-assistentti Teemu Koivisto oli yhteydessä heihin, mutta emme saaneet vastausta ongelmaan. Nämä "pätkimiset" tapahtuivat kuitenkin harvakseltaan eivätkä joka otossa, joten päätimme jatkaa kuvauksia. Ongelma pilasi ja vaikeutti muutamaa kamera ajoa, jotka jouduimme tekemään uudestaan. Jätimme asian sikseen, mikä ei jälkeenpäin katsottuna ollut kovin fiksuä.

Saimme kuitenkin sen mitä tarvitsimme ja vaikka päivä oli paikoitellen ollut aika sähläystä, oli hyvä suunnittelu pelastanut päivän. Näyttelytyö oli laadukasta ja antoi hyvän startin elokuvalla. Ratkaisevat kohtaukset olivat menneet hyvin ja se

oli tärkeää koko kuvausten jatkon kannalta. Kuvausaikataulun kireys hieman huolestutti, mutta tyydyimme siihen, että kyseessä oli ensimmäinen päivä ja vaikeat kohtaukset.

3.2 – Sunnuntai, 2. kuvauspäivä

Seuraavana päivänä kuvasimme kolmessa eri lokaatiossa "kevyempiä kohtauksia" ja vaikka päivä ei ollut Lauantain veroinen näyttelijätyön haastavuudelta, oli se ajallisesti ja logistisesti täysin erilainen päivä. Aamupäivällä kuvasimme kahvilan (elokuvassa huoltoaseman) edustalla tapahtuneet kohtaukset, jossa saimme käyttää sisätilaa lämmittelyyn sekä tavaran säilyttämiseen. Iltapäivästä siirryimme Orimattilaan kuvaamaan yhden Jannen matkateko kuvista. Sieltä siirryimme vielä Launeella sijaitsevan omakotitalon pihaan ja kuvasimme siellä olevassa varastorakennuksessa Jannen autotallikohtauksen.

Kahvilan pihassa olevat kohtaukset sujuivat jouhevasti. Aluksi kuvasimme, kun (1) Janne saapuu huoltoasemalle, sen jälkeen kun (2) Janne näkee Kaukon saapuvan huoltoasemalle ja lopuksi (3) Jannen ja Minnan kohtauksen.

Kameran kanssa havaitsimme samanlaisia ongelmia kuin Lauantaina, mutta paljon pienemmässä mittakaavassa. Kameran kuva "pätki" vain muutamassa kuvassa, joten koetimme vain elää asian kanssa ja ajattelimme, että kamera vain temppuilee. Pienoiseksi ongelmaksi aamupäivällä muodostui sää, joka vaihteli lumipyryjen ja poutasään välillä alituisen. Ainoa kuva, johon en ollut tyytyväinen, oli Jannen huoltoasemalle saapumiskuva. Se ei tuntunut kuvaustilanteessa parhaalta mahdolliselta kamerapaikalta ja ajattelin, että kameraa taaksepäin liikuttamalla siitä olisi tullut laajempi ja kolmiulotteisempi. Uusi paikkakin tuntui huonolta, mutten siinä tilanteessa keksinyt parempaakaan. Minun olisi pitänyt miettiä hetki pidempään, sillä hetken päästä tajusin mistä suunnasta kuva olisi tullut ottaa.

Kuvausryhmän siirtyessä Orimattilaan, siirtyi valo- ja lavastusryhmä valmistelemaan illalla kuvattavaa autotallikohtausta Launeelle.

Lounaan jälkeen siirryimme Orimattilassa sijaitsevalle tie osuudelle ottamaan kuvan, kun (4) Janne palaa huoltoasemalta takaisin kotiin. Olimme suunnitelleet kohtauksen toisin, mutta kuvauspaikalle päästyämme havaitsimme hienon auringon laskun ja otimme nopeasti yhden ekstra kuvan eri kuvakulmasta ja kuvasimme Jannen kävelevän tietä kohti auringonlaskua. Kuvasimme myös suunnitellun kuvamme, joka osoittautui kuitenkin improvisoitua kuvaa heikommaksi ja Auringonlaskusta otettu kuva valittiin myös valmiiseen elokuvaan.

Illalla kuvaamamme (5) autotallikohtaus oli elokuvan toinen ns. iso lavastusoperaatio. Tarkoituksenahan oli, että Jannen autotalli on täynnä käytöstä jäänyttä tavaraa, jonka hän polttaa. Autotalliin kasattiin kaikenlaista romua ja muutamia huonekaluja. Kohtauksen rakentamista auttoi, että se toimi jo ennestään ns. romuvarastona ja siellä oli lavastustarpeita jo omasta takaa. Kuvan sommittelussa oli lavastaja Timo Sulkamolla näppinsä pelissä ja olin tyytyväinen lopputulokseen.

3.3 - Maanantai, 3. kuvauspäivä

Jannen asuntona toimiva omakotitalo oli siis Launeella. Se oli katsastamistamme kuvauspaikoista paras. Talo on tarinan mukaisesti pellon laidalla, siinä on autotalliksi kelpaava puuvaja, omistajat olivat mukava nuoripariskunta, joten taloa ei tarvinnut rankalla kädellä lavastaa. Myös talon vieressä olevan pellon omistaja oli todella mukava ja antoi meidän kuvata elokuvan "polttkohtaukset" hänen maillaan.

Kolmantena päivänä kuvasimme Jannen talolla päiväsaikaan tapahtuvat ulkokuvat sekä Jannen pysäkki kuvat. (1)Jannen auto ei käynnisty -kohtaus, (2)Jannen ja Kaukon (autonkorjaaja) keskustelu auton luona sekä (3)Kaukon ja Minnan (Jannen vaimo) välinen kohtaus talon ovella. Sen jälkeen siirryimme vielä Orimattilaan kuvaamaan maantien varteen Jannen (4)pysäkki kuvat. Päivä oli haastava ja siitä muodostui kamera ongelmien takia oikea painajainen.

Aamu alkoi hyvin ja aurinkokin paistoi. Olin varma, että näistä tulisi hienot aamukuvat. Veimme kameran pellolle ja olimme valmiita kuvaamaan. (1)

Kuvatessamme ensimmäistä kuvaa havaitsin kuvan väreilevän oudosti, kuvassa näytti tietynlainen kuvio pyörivän ympyrää. Tovin pätkäilyämme, päätelimme, ongelman olevan käyttämässämme adapterissa. Siinä on pyörivä mattalasi, jolle kuva heijastuu ja jota videokamera kuvaa. Veimme kameran sisälle lämpimään ja kamera-assistenttini Teemu Koivisto alkoi säätää sitä takaisin toimintakuntoon.

Saimme kameran taas toimimaan ja tajusimme, että adapterin pyörivät osat eivät tykänneet pakkasesta (n. -10 - 13c) ja se "hyytyi". Vaikka paristot näyttivät olevan täynnä virtaa, ei adapterin mekaniikka toiminut niin kylmässä. Meidän tulisi kuvata elokuvan ensimmäinen kuva uudesta jonain toisena päivänä, sillä seuraaviin kohtauksiin varatulla linja-autolla oli määrätty aikataulu. Kun kamera kerran taas toimi, emme tajunneet varmistukseksi laittaa lämmikkeitä sen ympärille.

(2) Jannen ja Kaukon välisessä kohtauksessa havaitsimme taas vanhan tutun ongelman. Kamera tekee ihme "pätkimistä" panorointien aikana, emme voineet käsittää mistä ongelma johtui, sillä kameravuokraamossakaan he eivät osanneet meitä auttaa. Kun saman päivän aikana meillä oli kaksi vastoinkäymistä, olin paikoitellen melko vittuuntunut. Elokuvan teko kuitenkin jatkui.

Hieman harmia aiheutti toisen butterfly jalustan hajoaminen, se taipui käyttökelvottomaksi tuulen tarttuessa siihen. Vuokraamamme 12" x 12" ½ Sailgrid oli liian paksu aurinkoisella säällä kuvaamiseen ja olisimme tarvinneet ohuemman. Siihen meillä ei ollut varaa.

(3) Kaukon ja Minnan kohtauksessa portailla muodostui pieneksi ongelmaksi auringon suunta. En ollut ottanut huomioon, että pellolle päin kuvattaessa Kaukon suuntaa, paistoi auringon suoraan lumiselle pellolle. Pellolla olevan valon määrä oli huomattavasti suurempi, mikä teki ongelman; koska auringon valoa pellolle ei voinut estää, oli valonmäärää Kaukon kasvoissa lisättävä. Tarpeeksi suuren määrän valoa antoi Koboltin Hmi 800w -lamppu, joka ahtaassa oviaukossa oli

osoitettava suoraan näyttelijää päin tarvittavan valomäärän saamiseksi. Kaukoa esittävä Mikko Kouki joutuikin suuresti siristämään silmiään kohtausta tehdessään.

(4)Pysäkillä ja (5)tien varressa, emme havainneet kamerassa suurempia ongelmia, mutta jälkikäteen huomasimme kahden kuvan väreilevän ilkeästi, joka johtui samaisesta mattalasin pyörimisongelmista. Tämä ei ollut kuitenkaan niin vakavaa, kuvan väreilyä tapahtui ainoastaan kuvan laidoilla, jossa ei ollut toimintaa eikä kyseisissä kuvissa ollut kameraoperointia. Näin ollen pystyimme kuvat jälkikäteen korjaamaan siedettäväksi, eikä niitä tarvitsisi kuvata uudestaan. Tämä oli selvästi omaa kokemattomuuttani ja tyhmyyttäni. Aamun kokemusten jälkeen minun olisi pitänyt reagoida asiaan. Toisaalta itse kuvaustilanteessa mattalasi – ongelmaa ei täysin pystynyt erottamaan täysin kameran etsimestä / näytöltä ja sen vuoksi en asiaan kuvaustilanteessa reagoinut. Kokeneempana olisin laittanut kameran päälle lämmikettä varmuuden vuoksi.

Kuvasimme (5)Jannen matkan tekoon liittyvät kuvat Orimattilassa eräällä tiepätkällä, noin parin sadan metrin päässä siitä missä oli elokuva pysäkki. Löysimme paikan vasta viikkoa ennen kuvauksia, mutta se vakuutti meidät heti ja siitä tuli elokuvan kuvauspaikka. Suurena hyötynä edelliseen vaihtoehtoon oli myös paikan sijainti, joka oli lähempänä Lahtea kuin edellinen vaihtoehto.

Antti olisi halunnut kuvauspäivän päätteeksi kuvata vielä kuvat kohtauksesta, jossa Janne kävelee sekavassa mielentilassa nähtyään vaimonsa pettävän. Olimmehan kuvauspaikan päällä ja kuvat olisivat olleet torstain kuvauspäivältä pois. Koin olevani liian väsynyt keskittymään niiden kuvaukseen ja sanoin, että on parempi kuvata ne torstaina. En tiedä oliko ratkaisuni oikea.

Kun kameran "pätkiminen" oli jatkunut, päätimme ottaa asiasta paremmin selvää ja kamera-assistenttina toiminut Teemu Koivisto otti kameran kotiinsa tarkastettavaksi. Lopulta selvisi, että kamerassa oli kuvausten ajan ollut optinen kuvanvakain päällä. Normaalistihan siitä ei ole haittaa, mutta mini 35 –adapterin kanssa se ei toiminut. Kun kameraa heilutteli kuvanvakain päällä, jäi kuva selvästi jälkeen. Sen vuoksi meillä oli ongelmia kuvissa, jossa oli panorointeja tai

vastaavia kameraliikkeitä. Tiesimme toki, että kuvanvakaimet tulisi ottaa pois päältä, mutta kun tarkastelimme kameraa ennen kuvauksia, emme löytäneet kameran valinta taulukoista kyseistä ominaisuutta. Kun Teemu tutkaili kameraa, hän huomasi siinä olevan pienen napin, joka oli optisen kuvanvakaajan päälle/pois – kytkin. Kyseistä toimintoa ei siis ollut valikoissa laisinkaan vaan tuo pieni nappi kameran alareunassa oli ainut paikka, josta toiminnon sai pois päältä. Paikallistettuamme vian olimme helpottuneita. Toisaalta en tiennyt syyttääkö tapauksesta itseäni vai vuokraamo, joka olisi voinut meille asiasta mainita.

3.4 – Tiistai, 4. kuvauspäivä

Neljäntenä päivänä kuvasimme Jannen asunnossa päiväsaikaan tapahtuvat kohtaukset. Aloitimme kohtauksella, jossa (1)Janne tulee sisään ja yllättää vaimonsa harrastamassa seksiä autonkorjaajan kanssa. Sen jälkeen kuvasimme (2)keittiössä Jannen ja Minnan kohtauksen, joka on elokuvan toinen kohtaus. Aamulla kuvasimme uudestaan elokuvan aloituskuvan ja illalla jouduimme kuvaamaan elokuvan loppu kohtaukseen kuvan, jossa Jannen vaimo Minna katsoo pihamaalla autotallin irtaimistoa polttavaa Jannea.

Ensimmäiseksi kuvasimme elokuvan ensimmäisen kuvan uudestaan. Kuvasimme sen päivemmällä kuin alkuperäisen aloituskuvan, jonka vuoksi valo oli aivan toinen. Aurinko oli noussut korkeammalle ja sen vuoksi kuva oli paljon latteampi. Hanget olivat liian kirkkaat eikä kuva ollut värillisestikään samanlainen. Voimistunut auringon valo sai kaikki näyttämään värittömältä, mikä toi ongelmia jälkitöihin.

Paikkauskuvan jälkeen kuvasimme (1)Jannen yllättämästä vaimoan tosi toimissa, kohtaus meni mielestäni moitteettomasti purkkiin. Itse asunto täytti käsikirjoituksen vaatimukset, vaikka olikin melko ahdas kuvauspaikaksi. Oli vaikea saada laajempaa kuvaa asunnosta, jonka olisimme tarvinneet elokuvan loppu kohtaukseen.

Myös (2)Jannen ja Minnan kohtaus keittiössä sujui ongelmitta. Valaistukseen olisi voinut paremmin kiinnittää huomiota ja ikkunoihin päin kuvaaminen vaati hieman aikaa. Minnan vastakuvassa on selvä valaisuvirhe, jossa ikkunan puolelta poskelle tuleva valo on heikompa kuin sisältä tuleva valo. Kuva näyttää hieman epäloogiselta. Minnan kuvassa laitoimme hänen takana olevaan ikkunaan ND – kalvoa, jota oli jälkikäteen katsottuna huomattavasti liikaa ja näyttää, että kuvassa on yhtä paljon valoa sisällä ja ulkona. Se ei ole hyvä.

Kyseisessä kohtauksessa olin kuitenkin tyytyväinen tapaamme toimia Antin kanssa. Kuvaa valmistellessani Antti harjoitteli normaaliin tapaan kohtausta näyttelijöiden kanssa. He tekivät yhden harjoituksen, jotta kuvausryhmä näki mitä tulee tapahtumaan. Antin ja näyttelijöiden harjoittelema kuvio oli kuitenkin erilainen, jota olimme Antin kanssa alun perin puhuneet. Homma tuntui toimivan ja päätimme kuvata siten kuin se oli näyttelijöiden kanssa harjoiteltu. Mietimme uudet kamera-asetat ja miten kuvajako tapahtuisi. Sitten kuvasimme. Vaikka kohtaus ei radikaalisti muuttunut, oli helpompaa ja paremman näköistä mennä sen mukaan mitä tapahtui kuin pakottaa kuvaustilannetta paperilla suunniteltuun kaavaan.

3.5 – Torstai, 5. kuvauspäivä

Keskiviikkona meillä oli välipäivä näyttelijöiden ja kuvauspaikan aikataulujen takia.

Aluksi kuvasimme päiväsaikaan tienvarressa(1) Jannen kävelyn pysäkillä ja kohtauksen, jossa (2)Janne on sekoamassa nähtyään vaimonsa autonkorjaajan kanssa. Sen jälkeen siirryimme Jannen asunnolle kuvaamaan ilta-aikaan tapahtuvat kohtaukset. Kuvasimme elokuvan lopussa tapahtuvan kohtauksen, jossa (3)Janne tulee kotiin sisälle ja (4) syö illallista Minnan kanssa. Sen jälkeen kuvasimme kohtauksen, jossa (5)Janne on saapunut huoltoasemalta ja seisoo keskellä pihamaata. Kuvaukset oli tarkoitus lopettaa uljaasti kohtaukseen, jossa (6) Janne tuo autotallinsa irtaimiston pihalle ja polttaa sen.

(1)Orimattilassa tien varressa kuvatut kohtaukset menivät ongelmitta. Käytimme pakettiautoa Jannen mukana(2) liikkuvaan kamera-ajoon. Ainakin sään puolesta kannatti kuvata kuvat juuri tuolloin eikä tiistaina.

Jouduimme pimentämään Jannen talona toimivan omakoti talon kahteen iltakohtaukseen, jossa elokuvan mukaan tuli olla pimeää. Kohtaukset tapahtuivat (3)eteisessä sekä (4) keittiössä, joten tehtävä oli suhteellisen helppo. Laitoimme eteiseen, joka vilahtaa Jannen takana ND9 kalvoa tuplasti, joka sai sen näyttämään pimeältä. Muuten peitimme ikkunat mustilla kankailla.

Keittiössä kuvattavaa kohtausta varten meille tuli hoppu ja loppukohtauksen tekemiseen, niin valaisuun kuin näyttelytyön hiomiseen, jäi liian vähän aikaa.

Seuraavaksi teimme kohtauksen, jossa (5) Janne on tullut huoltoasemalta talonsa pihaan ja katsoo sitä. Teimme sen yhdellä laajemmalla kuvalla, sekä yhdellä tiiviimmällä (PLK), jonka tapahtui kamera-ajo. En ollut täysin tyytyväinen laajemman kuvan valaisuun, sillä Jannen musta takki ei mielestäni erottunut tarpeeksi hyvin taustasta.

Tehdessämme sisätilassa kuvattavia kohtauksia, oli Grippinä toiminut Markku Parikka samaan aikaan lapioinut umpihankeen pellolle radan mentävän aukon, jonne seuraavaksi rakensimme radankameralle. Kuvasimme (6)kohtauksen, jossa Janne kantaa tavaroita autotallistaan pihalle ja sytyttää ne tuleen.

Viimeisenä kuvauspäivänä olimme varautuneet paremmin myös kameran suhteen ja käytimme talvitakkia kameran päällä pitääksemme sen lämpimänä. Kamera toimi moitteetta.

4. JÄLKITUOTANTO

Normaalisti kuvaajan pääasiallisena tehtävänä on valvoa jälkitöissä värimäärityä ja ohjeistaa se halutuksi. Koulumme tuotannoissa värimäärity tapahtuu yleisimmin koulumme tietokoneilla, joiden leikkaus ohjelmassa on siihen soveltuvat laitteet. Ne eivät ole ammattitasoa vastaavat (leikkausohjelmien omat värimääritylisäosat, AVID / Final Cut), mutta varsin pätevät ja usein kuvaaja haluaa käyttää olemassa olevat rahat itse tuotantoon kalliiden värimäärity tuntien sijasta. DV – formaattiin kuvattaessa tämän ymmärtää, vaikka kokemus ammatti värimääritystä ei olisi pahitteeksi.

Leikkauksena aikana oli Jasmiinilla muutamien kohtausten kanssa ongelmia ja hän olisi kaivannut muutamia välikuvia. Erityisesti hän, kuten elokuvakin, kaipasi lähikuvaa levysoittimesta, jonka Janne elokuvassa laittaa päälle. Emme nähneet tätä jostain syystä tarpeelliseksi ja jätimme sen kuvaamatta. Se tuntui varmasti yliselkeältä, mutta saimme huomata, että harvoin elokuva voi olla yliselkeä. Jasmiini ratkaisi kohtauksen hienosti ilman kyseistä kuvaakin.

Antti ehdotti minulle kyseisen lähikuvan kuvaamista, mikä mielestäni tuntui huonolta idealta, sillä olimme jo palauttaneet kameran ja adapterin vuokraamoon. Näin jälkikäteen mietittynä olisi ollut fiksumpaa kuvata kuva koulumme kameralla ja katsoa sopiiko se elokuvaan. Ei pitäisi ikinä luovuttaa kokeilematta, varsinkin kun kuva levysoittimesta olisi voinut olla vaikka kuinka tiivis.

Olin yllättyneenä, että leikatussa versiossa Janne palaa takaisin pysäkille nähtyään vaimonsa autonkorjaajan kanssa. En kuvaustilanteesta tiennyt, että Antti aikoo käyttää materiaalia kyseisellä tavalla. Jos olisin tiennyt, olisin varautunut siihen paremmin ja mahdollisesti ottanut useamman kuvan pysäkiltä. Nyt elokuvasta voi nähdä samojen kuvien toistuvan.

Värimääritylän lisäksi jouduin käyttämään aikaani muutama ongelma kuvaan, jossa näkyi kamerasta johtuvaa väpinää. Myös kahta kuvaa jouduimme käsittelemään digitaalisesti. Toinen oli Jannen kuva talon sisällä, jossa valokalvo

teki ikävän rypyn ikkunaan ja toinen oli huoltoaseman mittarit, jotka olivat juuri ja juuri jääneet kuvan yläreunaan. Lukemat eivät luonnollisestikaan pyörineet, sillä huoltoasema oli suljettu ja tarkoituksenamme oli tehdä mittarin toiminta äänin.

Olin käyttänyt koulun värimääritysohjelmia aikaisemmin edellisissä koulutöissämme, joten ne olivat tutut. Luin ennen kuvauksia (tietokoneilla tehtävästä) värimääritystä kertovan kirjan (*Color Correction for Digital Video: Using Desktop Tools to Perfect Your Image*), joka antoi hyviä vinkkejä tulevaan tehtävääni.

5. YHTEENVETO

5.1 Yleisesti

Elokuvan aikana koimme useita vastoinkäymisiä ja tiukkoja tilanteita. Silti sen peruselementit, tarina, visuaalisuus ja hyvä näytteleminen tekivät siitä eheän kokonaisuuden. Valkokankaalle siirryttyään käsikirjoitus muuttuu eläväksi ja lopputulos jaksaa aina yllättää. Elokuvan pohjana oli hyvä suunnittelu ja toimiva työryhmä

5.2 Kuvauspaikalla

Kuvaajan kenties tärkeimpiä ominaisuuksia on sopeutuminen kuvauspaikan muuttuviin oloihin. Samaan tapaan kuin suunniteltaessa kohtauksia, jolloin pitää etsiä parhaat ratkaisut, pitäisi kuvauspaikalla pystyä soveltamaan tilanteen mukaan. Se vaatii ongelmanratkaisukykyä ja päättävyyttä, niin teknisten ongelmien, aikataulutuksen, vaihtuvien sääolojen sekä ryhmätyön kanssa. On osattava ja pystyttävä ilmaisemaan mitä haluaa ja mitä siihen tarvitsee.

Koen tarvitsevani päättäväisyyttä vielä enenevässä määrin, vaikken pidä sitä kuvaajan ammattiin liittyvänä itseisarvona. Se enemmänkin auttaa ongelmatilanteissa ja siten myös koko elokuvaa. Pystyn kuvauspaikalla tekemään vaaditut toimet asiallisesti ja tehokkaasti, tulisi minun ongelma tilanteissa pystyä ilmoittamaan mitä kuvan tekeminen vaatii ja tarvittaessa olemaan toista mieltä ohjaajan kanssa. On varmasti tapauskohtaista, mutta muutaman kerran elokuvan aikana koin, että minun olisi pitänyt pitää pääni.

Elokuvaa tehtäessä koin suurimmat ongelmat kuvan rakentamiseen vaadittavien aikojen arvioimisessa ja sen harjaannuttamisessa. Monesti sanoin vaadittavat ajat liian tiukoiksi ja niistä puuttui täysin pelivara, mikä teki kuvaustilanteen paikoitellen hektisiksi.

Tulevaisuudessa pyrin jättämään myös moniin muihin asioihin pelivaraa, joka helpottaa ja mukavoittaa työskentelyä. Kaikki varmasti tietävät, että paras ja miellyttäväin työtapa on, kun asiat rullaavat kiireettömästi. Tällöin on myös aikaa yllättäviin toimenpiteisiin ja ideoihin, kuten kamerareistailun tutkimiseen, valon hienosäätöihin ja kokeiluun näyttelytyössä.

Kuvauspaikalla saisi mielellään jättää kuvia pois, vaikka ne sillä hetkellä tuntuisivat tarpeettomilta. Usein niiden merkitys paljastuu vasta leikkauspöydässä. Myös itsestään selvien lähikuvien pois jättämistä ei pitäisi harrastaa, esim. ”turhien” lähikuvien, jotka voidaan nähdä laajemmastakin kuvasta. Olisimme voineet hyvin ottaa kuvan Jannen levysoittimesta, mutta olimme päättäneet, ettemme tarvitse sellaista kuvaa. Leikkausvaiheessa sen puuttumista kiroiltiin.

5.3 Tekninen osuus

Jos kokonaisuutta tarkastelee, voin pitää Pysäkki – elokuvaa teknisesti onnistuneena tai ainakin läpivietyinä. Suunnitellut toteutukset onnistuivat, mutta tekninen reistailu ja aikataulun kireys jättivät omat jälkensä elokuvaan.

Suurimpana murheena tietenkin kamera, jonka temppuiluun en ollut varautunut. Omat valmiuteni eivät riittäneet kunnolla arvioimaan, mitä kameran käyttö tulisi vaatimaan. Olimmehan kuvaamassa ulkona talvisäässä, joka vaihteli nolasta 15 pakkasasteeseen ja minun olisi tullut varautua siihen.

Valaistus sopii mielestäni elokuvan tyyliin hyvin. Se ei ole viimeiseen asti hiottua, jai kokonaiskuva toisenlainen mitä olin kuvitellut. Olin kuvitellut valaistuksen näkyvän kuvassa asteen verran voimakkaampana, mikä olisi ollut huonompi vaihtoehto.

Yksi kuva, jossa Janne seisoo yöllä pihamaallaan elokuvan lopussa, on teknisesti selvästi epäonnistunut. Janne ei selvästikään erotu taustasta, vaan hänen musta takkinsa hukkuu yön pimeyteen. Paikan päällä yritimme voimistaa Janneen osuvaa valoa, mutta mitäs teet kun on musta takki päällä. Hänen vieressään olevat kääryt toki näkyvät, mutta itse hahmo ei. Vaihtoehtoisesti olisimme voineet voimistaa taustalla olevaan autotalliin kohdistuvaa valoa, mutta olemassa olevilla lampuilla emme saaneet Jannen hahmoa seinästä irti. Aikataulun kireyden vuoksi kuva haluttiin kuvata nopeasti pois.

Myös muutamassa Jannen matkanteko kuvassa Janne hukkuu taustoihin mustan takkinsa takia. Ennen kuvauksia olin tietoinen asiasta ja ilmoitin tarvitsevani vaaleamman takin, mutta kuvauksiin haluttiin tuo tumma takki. Minun olisi pitänyt vaatia voimakkaammin toista takkia, vaikka Antti sanoi, ettei sillä ole väliä. On hölmöä tiedostaa tuleva ongelma, muttei tee asialle tarpeeksi.

5.4 Taiteellinen

Taiteelliselta puoleltaan kameran valitseminen oli kannattavaa. Vaikka kuvausformaatti oli DV, joka resoluutioltaan on vain "standar definition" tasoa (vrt. HD= High Definiton) eikä siten ole paras formaatti suurelle kankaalle heijastettuna, toi kamera ja siihen kiinnitetty mini 35 –adapteri elokuvaan selvän lisäpotkun ja toivotun ilmeen.

Elokuvan kuvalliset ratkaisut olivat mielestäni toimivia, vaikka olisin kaivannut ehkä hieman vaihtelua ja luovuutta muutamaan keskustelu kohtaukseen.

Suunnittelu vaiheessa pyrimme luomaan kohtauksista erilaisia, mutta lopputulosta katsottaessa, olisimme voineet toimia enemmänkin kuvaustilanteen ehdoilla ja toimia sen mukaan tuntuuko se hyvältä. Melko monesti sitä kuvauspaikalla tuntee, oliko tämä kuva / kohtaus hyvä vai ei. Jos ratkaisut eivät tunnu oikealta, niihin pitäisi reagoida. Vasta elokuvan loppupuolella pääsimme tähän vireeseen ja aloimme suunnitella asioita luovemmin.

Eräs harmittavimmista seikoista oli että, vaikka luulin olevani perillä elokuvan kuvakerronnasta ja päähenkilön psykologisesta kaaresta, en ollut ymmärtänyt Antti Pirisen merkitystä pysäkillä, joka oli paljon merkityksellisempi kuin olin ajatellut. Tämä selvisi vasta jälkikäteen käydyissä keskusteluissamme. Se aiheutti itselleni pientä hämmennystä, sillä koin olevani perillä mitä Antti hakee. Nyt mietin, että miksi Antti antoi kuvakäsikirjoituksen mennä sellaisenaan läpi, sillä hänen tarkoitukseensa olisimme tarvinneet selvästi toisenlaista kuvakerrontaa.

5.5 Ryhmätyö

Kuvaaja tekee ohjaajan kanssa eniten yhteistyötä ja on varmasti apua, että olemme tunteneet Antin kanssa toisemme ja tehneet harjoitus töitä yhdessä. On hyvä tehdä töitä semmoisen ihmisen kanssa, jonka näkemyksiin luottaa. Toisaalta ohjaajan vastuu elokuvasta tuo hänelle myös erilaisen näkökulman asioihin ja hän toimii tilanteissa monesti kokonaisuuden kannalta. Se voi asettaa kuvaajan ikävään asemaan, jos esim. ohjaaja vaatii aikataulullisista syistä keskeneräisen kuvan kuvaamista ja kuvaaja näkee sen tuovan vain harmia jälkituotantoon. Tällöin olisi pidettävä pää kylmänä ja vaadittava se mitä kuvaan kuuluu.

Helpottava elementti Antti kanssa työskennellessä, että meillä on suhteellisen samanlainen näkemys elokuvan teosta, tiedämme myös näkemys eromme ja omat fiksaatiomme. On tärkeää, että molemmat saavat äänensä kuuluviin, vaikka valittava suunta olisi mikä tahansa. Näkemykset on pystyttävä perustelevaan muuten kuin että "se on kiva" ja "mä haluan" kommentteilla, varsinkin jos toinen

osapuoli ei yhdy näkemykseen. On myös otettava huomioon, että toisinaan eroavat näkemykset voivat johtua siitä, ettei oikeasti ymmärrä mitä toinen hakee. Ohjaajan ja kuvaajan on oltava samalla tasolla toisiinsa nähden, muuten eriävien näkemysten kommentointi on yksipuolista ja hyviäkin ehdotuksia voi mennä ohi, jos esim. kuvaaja miettii: "Mitä toikin kuvakerronnasta tietää".

5.6 Tuotanto

Aikataulun laatiminen koulussamme on oppilaiden vastuulla ja elokuvamme kohdalla emme tajunneet kuin vasta kuvauksissa jälkikäteen, että se oli aavistuksen liian tiukka. Tämä lähinnä koski hetkiä, jotka vaativat suurempia valmisteluja kuten valaisua huoltoasemakohtauksessa. Myös mahdollisia virheitä tai kaluston reistailuja se ei ottanut huomioon ja kamera reistaillessa olimme tiukoilla. Olisimme tarvinneet yhden kuvauspäivän lisää oikean työtahdin saavuttamiseksi. Kaiken sujussa hyvin, oli aika taulu suhteellisen hyvä ja hommat rullasi hyvin, opiskelija elokuvaksi yllättävän hyvin. Aikataulun löysyys monesti myös puuduttaa tekemisen, eikä loputon ajan käyttö ole toisena ääripäänä paras vaihtoehto.

Aikataulun kireys toi myös Antille ongelmia ja muutamassa kohtauksessa hän olisi toivonut enemmän aikaa näyttelijöiden kanssa toimimiseen. Tämä oli ehdottomasti elokuvan heikoin lenkki ja paikka, jossa itseäni jäi harmittamaan.

Hyvillä kuvauspaikkojen valinnoilla oli mielestäni suuri osuus myös elokuvan onnistumisen kannalta. Ainoat kompromissimme jouduimme tekemään sähkönsaannin kanssa.

Elokuvan tekemisessä sujuvuuteen vaikutti myös hyvin toimiva työryhmä. Työryhmävalinnat onnistuivat kokonaisuutena hyvin. Löysimme suurelta osin päteviä ja innostuneita henkilöitä elokuvaan. Tuntui, että työryhmä nautti tekemisistään ja mahdollisti samalla minulle ja Antille työrauhan. Pystyimme Antin kanssa keskittymään hyvin omaan osa-alueeseemme ja pystyimme huoletta jakamaan vastuuta tietäen, että toimenkuviin pyydetty ihmiset hoitavat asiansa.

Ensi kertaa oli kohdallani, että pystyin esim. soittamaan lavastajalle, jos minulle tuli jotain uutta mieleen ja hän hoiti asian. Samoin oli järjestys puolen kanssa, jonka ansiosta saimme tarvitsemamme pienelläkin varoitusaajalla. Voi sanoa, että monet työryhmän jäsenistä hoiti hommansa ammattiasenteella ja pitkäjänteisesti. Kenties ammattiasenne on elokuvanteon tärkeimpiä ominaisuuksia.

Lähteet:

Elokuvantaju internet sivusto: Elokuva-alan toimenkuvat

<http://elokuvantaju.uiah.fi/2001/oppimateriaali/tuotanto/artikkelit/toimenkuvat.jsp>

Elokuva – ja Tv –alaa koskeva palkkataulukko

<http://www.teme.fi/PALKKAT/eloktyo.htm>

Sitaatti elokuva ja tv –ilmaisun opinnoista:

<http://www.lamk.fi/mi/haku.html?action=nayta&kurssiid=53>

LIITE 1: Kuvaajan toimenkuvat ammattituotannoissa

Elokuvaaja - Suomen Elokuvaajien yhdistys F.S.C ry

Ammatti taiteellisessa elokuva- ja televisiotuotannossa

TEHTÄVIEN JÄSENTELY: PÄÄKUVAAJA

I JOHDANTO

Sana "kuvaaja" käsittää erilaisia ammatteja, joiden työalueet voidaan jakaa seuraavasti:

1. Kuvatoimittajan työ uutis- ja ajankohtaiskuvauksissa
2. Taiteellinen kuvaus filmi- ja videotuotannossa

Seuraavassa esittelemme ainoastaan jälkimmäisen ryhmän toimenkuvan.

II KUVAAJAN TAITEELLISTEKNISET TEHTÄVÄT

Kuvaajan tehtävänä on osallistua taiteelliseen ja tekniseen työhön

- näytelmäelokuva-, televisio- ja videotuotannossa ja
- dokumentti-, teollisuus- sekä mainosfilmien valmistuksessa.

Hän vastaa kuvallisesta ilmaisusta luovasti ja vastuunalaisesti yhdessä ohjaajan kanssa. Tämän vuoksi hänellä tulee olla tekniikan laajan tuntemuksen ja järjestelykyvyn lisäksi selkeä taiteellinen näkemys ja sopeutumiskykyä.

III KUVAAJAN TOIMINTA- JA VASTUUALUE

Tämä alue käsittää filmin kaikki valmisteluvaiheet jaettuna seuraavasti:

- ennakkosuunnittelu
- kuvaukset
- jälkityöt

1. ENNAKKOSUUNNITTELU

1. Perehtyminen käsikirjoitukseen, sen purkaminen jne.
2. Keskustelut ohjaajan kanssa käsikirjoituksesta, dramaturgian ja tyylin valinnasta, budjetista, roolien ja työryhmän miehityksestä jne.
3. Keskustelut lavastajan kanssa rakennelmista ja aikuperäiskuvauspaikoista sekä näiden sisustamisesta ja teknisestä toteuttamisesta ja värien käytöstä
4. Neuvottelut puvustajan ja meikkaajan kanssa värivalinnoista ja meikkaustekniikasta
5. Neuvottelut tuotantopäällikön kanssa budjetista, kuvausaikatauluista, tekniikasta ja kuvausryhmästä
6. Kuvauspaikkojen etsintä yhdessä ohjaajan ja lavastajan kanssa, kuvauspaikkojen lopullinen valinta
7. Teknisen välineistön valinta: kamerat, filmimateriaali, valaistus, ajovaunu, puomi
8. Kuvausryhmän valinta ja sen vastuualueet: kuvaajat, lisäryhmät (vrt 2nd unit), valaisijat jne.
9. Näyttelijöiden, pukujen, meikkien, rekvisiitan ja kuvauspaikkojen koekuvaukset
10. Kameroiden, objektiivien, filmimateriaalin ja laboratoriotöiden testaus

2. KUVAUKSET

1. Yhteistyössä ohjaajan kanssa pääkuvaaja laatii dramaturgisen ja optisen suunnitelman juonen kulusta, kohtausten kuvajaosta sekä kameraliikkeistä ottaen huomioon tyyllillisen yhtenäisyyden
2. Valaistuksen suunnittelu
 - tukemaan näyttelijöiden ja kuvassa olevien henkilöiden taiteellista vaikutelmaa
 - yksityiskohtien ja koko teoksen taiteellisen muodon aikaansaamiseksi, luomalla dramaturgian kannalta välttämättömiä esteettisiä ja emotionaalisia tunnelmia ja
 - taiteellisen ilmeen antaminen kuvauspaikoille ja rekvisiitalle tila- ja syvyysvaikutelman avulla, keskittymällä juonitasolle ja olennaisiin yksityiskohtiin sekä korostamalla vuoden- ja vuorokaudenaikoja
3. Erikoisefektien luominen värin, kontrastin ja valotuksen standardien ulkopuolella
4. Päättäminen kameran paikasta, kuvarajauksesta ja kuvakompositiosta yhdessä ohjaajan kanssa

A ottaen huomioon seuraavat taiteelliset näkökohdat:

- näyttelijöiden ja kuvauspaikkojen kuvauksellisuus ja teho
- dramaturgiset ja emotionaaliset vaikutelmat ja tehokeinot
- kuvassa olevien henkilöiden ulkonaiset ja sisäiset suhteet
- perspektiivi ja kolmiulotteisuus
- keskitys, painotus tai oleellisen ja epäoleellisen näkeminen

B ja seuraavat tekniset näkökohdat:

- terävyys, epäterävyys, syväterävyys
 - kameroiden ja objektiivien valinta ja käyttö
 - erikoisefektit ja suodatus
5. Päivän aikana kuvatun materiaalin tarkastaminen ja valinta yhdessä ohjaajan ja leikkaajan kanssa.
 6. Teknisen välineistön ja laboratoriotöiden jatkuva valvonta
 7. Kuvausryhmän johtaminen ja opastaminen
 8. Kameraosaston talouden pitäminen budjetin rajoissa

3. JÄLKITYÖT

1. Neuvonta erityistapauksissa koskien leikkaamista ja trikkejä
2. Valo- ja värimääritys (laboratorio tai Colour-Matching)
 - tukemaan filmin esteettistä ja dramaturgista ilmettä
 - yksittäisten kuvien valo- ja värimääritys työkopion mukaan
3. Filmin kopioiden tai videonauhan hyväksyminen

LIITE 2: Elokuva – ja TV –alan toimenkuvien selityksiä

CATERING = MUONITUS, ATERIAPALVELU

- Elokuvatuotannossa ruokailun järjestää siihen erikoistunut yhtiö tai henkilö.

RUNNER (Production assistant, Gofer) = TUOTANTO ASSISTENTTI / JUOKSUPOIKA / TYTTÖ

- hoitaa monia pieniä mutta välttämättömiä töitä TUOTTAJALLE, OHJAAJALLE, TUOTANTOPÄÄLLIKÖLLE, PRODUCTION OFFICE COORDINATORille jne.
- valmistaa ja jakaa PÄIVITTÄISAIKATAULUT henkilökunnalle, näyttelijöille, kuvausryhmälle
- juoksee asioilla

LOCATION MANAGER = JÄRJESTÄJÄ

- Lukee käsikirjoituksen ja tekee luettelon kuvauspaikoista.
- Etsii kuvauspaikkoja, arvioi niiden käyttökelpoisuutta, valokuvaa ja esittelee ne OHJAAJALLE ja PRODUCTION DESIGNERille
- Käy mahdollisilla kuvauspaikoilla ohjaajan ja production designerin kanssa
- Neuvottelee kuvauspaikkojen vuokrat, laatii KUVAUSPAIKKABUDJETIN
- Tarkastaa kuvauspaikat yhdessä OHJAAJAN, PRODUCTION DESIGNERin, KUVAAJAN, TUOTANTOPÄÄLLIKÖN, STUNT-KOORDINAATTORIN ja ERIKOISTEHOSTEMIEHEN kanssa. Lopulliseen tarkastukseen osallistuvat kaikkien osastojen päälliköt, jotka selvittävät osastonsa erikoistarpeet
- Hoitaa kaikki kuvauspaikkoihin liittyvät yksityiskohdat kuten luvat, sopimukset, vakuutukset, ruokailun, poliisit ja palomiehet sekä merkitsee alueet pysäköintiä varten

Kuvauspaikalla:

- järjestää puhelimet, WC:t, tilat avustajille, tarvittavat lisätilat naamiointia ym. varten
- hankkii ruokailutilat ja sisätilat sateen varalta
- hoitaa kaikki kuvauspaikan ympäristöstä, koirista, moottorisahoista ym. aiheutuvat ongelmat
- järjestää esim. valoja asuntojen tai toimistojen ikkunoihin KUVAUSRYHMÄN toiveiden mukaan
- pitää kuvauspaikkojen omistajat tyytyväisinä, jotta ryhmä voi työskennellä rauhassa
- vastaa kuvauspaikan siivoamisesta sekä mahdollisten vaurioiden korjaamisesta kuvauksen päätyttyä

CASTING = ROOLITUS

- Esituotannon aikana valitaan elokuvan roolihenkilöitä esittävät näyttelijät ja avustajat. Usein tähän liittyy koekuvauksia ja haastatteluja.
- Näyttelijät valitaan useimmiten rooleihin fyysisten ominaisuuksien ja ammattitaidon perusteella, mutta myös elokuvan markkinointiin vaikuttavat syyt vaikuttavat roolituksessa. Näkyviin rooleihin halutaan yleisölle mieluisia näyttelijöitä, joiden avulla elokuva voidaan varmemmin myydä ja siten saada toiminnalle tarpeellista voittoa.